

Oslo universitetssykehus HF

Styresak

Dato møte: 27. juni 2024

Saksbehandler: Direktør Oslo sykehusservice

Vedlegg: Utrykt vedlegg: Specialisthelsetjenestens årlige
rapport for samfunnsansvar

**SAK 53/2024 MILJØ- OG KLIMAAARBEID I OSLO
UNIVERSITETSSYKEHUS HF**

Forslag til vedtak:

Styret tar status for miljø- og klimaarbeidet ved Oslo universitetssykehus HF til orientering.

Oslo, den 20. juni 2024

Bjørn Atle Lein Bjørnbeth

1. Innledning

De regionale helseforetakene har vedtatt felles klima- og miljømål. Som hovedmål skal spesialisthelsetjenesten innen 2030 redusere direkte utslipp av klimagasser med 40 prosent. Det langsiktige målet er klimanøytral drift av spesialisthelsetjenesten innen 2045. Videre er det vedtatt syv delmål som skal nås innen 2030.

Som et av Nordens største helseforetak har Oslo universitetssykehus HF et stort miljøfotavtrykk. Initiativ og tiltak ved foretaket kan derfor gi et betydelig bidrag til bærekraftarbeidet både regionalt og nasjonalt i spesialisthelsetjenesten.

I denne saken orienteres styret om klima- og miljøarbeidet i helseforetaket.

2. Bakgrunn

Klimaendringer påvirker menneskers levekår og fysiske og psykiske helse. Ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) er klimaendringer den største helsetrusselen vi står overfor i dag.

Ved klimatoppmøtet i Glasgow i 2021 (COP26) sluttet Norge seg til WHO sitt helseprogram som oppfordrer land til å kutte klimagassutslipp i helsesektoren. Norge forpliktet seg til å utarbeide et veikart som skal gi retning mot en bærekraftig lavutslipps helsesektor innen 2050.

Statens krav og forventninger til virksomheter om å ta samfunnsansvar er nedfelt i Eierskapsmeldingen «Et grønnere og mer aktivt eierskap», Meld.St.6 (2022-2023). Staten forventer blant annet at virksomheten:

- inkluderer FNs bærekraftsmål i selskapets strategier og arbeider aktivt med å følge dette opp i daglig drift
- identifiserer og håndterer risiko og muligheter knyttet til klima og integrerer dette i selskapets strategier.
- setter mål og iverksetter tiltak for reduksjon i klimagassutslipp på kort og lang sikt i tråd med Parisavtalen, og rapporterer om måloppnåelse
- rapporterer på direkte og indirekte klimagassutslipp og klimarisiko
- er ledende i arbeidet med åpenhet og rapportering og benytter anerkjente standarder for å rapportere om risiko, muligheter, mål klimagassutslipp og måloppnåelse
- setter mål og iverksetter tiltak for å redusere egen negativ påvirkning og øke påvirkning på naturmangfold og økosystemer og rapportere om måloppnåelse

Nasjonalt samarbeidsutvalg i spesialisthelsetjenesten har utarbeidet et *Rammeverk for samfunnsansvar i Spesialisthelsetjenesten*. Rammeverket skal gjenspeile forventningene i Eierskapsmeldingen. I rammeverket vises det blant annet til følgende:

- Helseforetakene rapporterer årlige utslipp til Spesialisthelsetjenestens klimaregnskap.
- Spesialisthelsetjenestens årlige rapport for samfunnsansvar skal behandles i styrene i de regionale helseforetakene og deretter sendes til orientering til styrene i helseforetakene og de felleseide selskapene. Rapporten er lagt ved som uttrykt

vedlegg til denne saken og oversendes på forespørsel eventuelt er den også tilgjengelig på hjemmesiden til Helse Sør-Øst RHF: spesialisthelsetjenestens-rapport-for-samfunnsansvar-20232.pdf (helse-sorost.no)

- På regionalt nivå skal klima og miljø være årlig tema i andre tertial i oppfølgingsmøte mellom ledelsen i helseforetak og regionale helseforetak. For Oslo universitetssykehus ble dette gjennomført i oppfølgingsmøte med Helse Sør-Øst RHF i 2. april 2024.
- Spesialisthelsetjenesten skal arbeide systematisk med å redusere miljøbelastningen fra sykehusdriften ved bruk av miljøledelse i henhold til den internasjonale miljøstandarden ISO 14001. Sertifisering av eksterne revisor er i dag valgfritt for helseforetakene.

Oslo universitetssykehus HF ble miljøsertifisert i 2018 og har årlig gjennomført eksterne miljørevisjon i tråd med miljøstandarden ISO 14001. Neste eksterne miljørevisjon er planlagt november 2024. Eksterne revisor er Det norske Veritas (DNV).

Oslo universitetssykehus HF følger opp oppgaver innen klima og miljø gitt i Oppdrag og bestilling for 2024 og rapporterer på dette i Årlig melding påfølgende år.

3. Klima- og miljømål

Figur: Spesialisthelsetjenestens klima- og miljømål

November 2021 vedtok Oslo universitetssykehus HF sine klima- og miljømål for perioden 2022-2030. Disse inkluderer spesialisthelsetjenestens felles klima- og miljømål (se figur over) og enkelte lokale mål som omhandler bærekraftig forbruk som å redusere sløsing og overforbruk, flergangsutstyr versus engangsutstyr og bærekraftig skjøtsel av uteområdene.

Målene skal bidra til at foretaket arbeider målrettet med å redusere vår negative belastning på ytre miljø og oppnår konkrete resultater. Økonomisk vil arbeidet med å nå målene innebære både utgifter og besparelser. Videre legger miljømålene grunnlaget for at Oslo universitetssykehus HF kan bli ledende innen miljø- og klimaarbeidet i spesialisthelsetjenesten.

Forankring og oppfølging av Oslo universitetssykehus HF sine miljømål 2022-2030 er en del av foretakets øvrige kvalitetsarbeid. Klinikken skal utarbeide egne miljømål og tiltak i klinikkens handlingsplan og følge disse opp i tråd med årsplan. Rapportering på måloppnåelse vil blant annet være tema i ledelsens gjennomgang og årlig eksternt miljørevisjon (ISO 14001).

4. Spesialisthelsetjenestens klimaregnskap

De fire helseregionene samarbeider om felles klimaregnskap for spesialisthelsetjenesten. Klimaregnskapet er en sammenstilling av spesialisthelsetjenestens totale utslipp målt i CO₂-ekvivalenter (CO₂e).

Tidligere har klimaregnskapet bare omfattet direkte utslipp (scope 1¹ og 2²). I 2023 ble klimaregnskapet utvidet med indirekte utslipp (scope 3³) fra forbruk av varer og tjenester. Det er utviklet et Klima- og miljødashboard ([Microsoft Power BI](#)) som sammenstiller tallene i klimaregnskapet og viser status i måloppnåelse⁴ for spesialisthelsetjenesten generelt og hvert helseforetak.

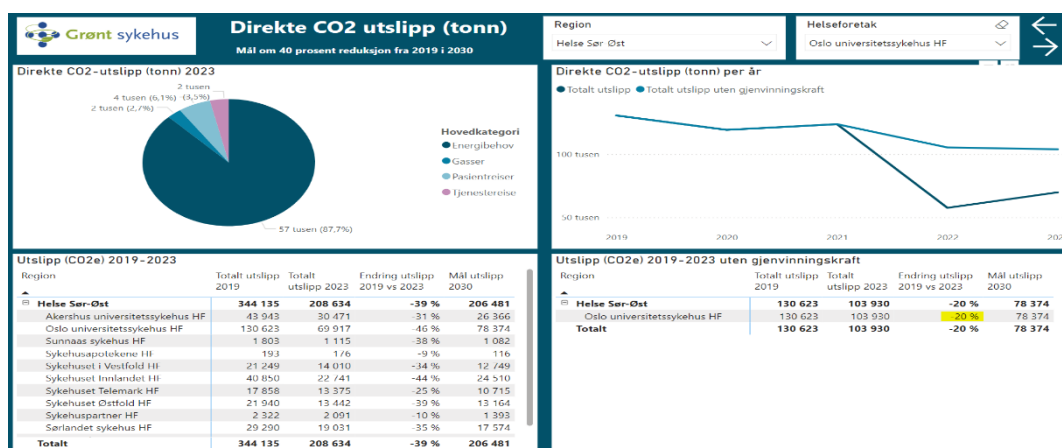
5. Måloppnåelse ved Oslo universitetssykehus

Med utgangspunkt i klima- og miljødashboardet gjennomgås nedenfor status i arbeidet med å nå spesialisthelsetjenestens klima- og miljømål ved Oslo universitetssykehus HF.

5.1 Redusere direkte utslipp med 40% innen 2030

Oslo universitetssykehus har i perioden 2019 – 2023 redusert direkte utslipp (scope 1 og 2) med 20 % (se figur). Dette tilsvarer en reduksjon på 26 693 tonn CO₂e.

«Oslo universitetssykehus er best i klassen» (Samfunnsansvarsrapport 2023)

Energi er den største kilden (87 %) til direkte utslipp ved Oslo universitetssykehus HF og spesialisthelsetjenesten generelt. Gasser, tjenestereiser og pasientreiser er andre kilder til direkte utslipp.

¹ Scope 1: Kuldemedier, medisinske gasser, fossilt brensel, transport egne kjøretøy

² Scope 2: Energibruk

³ Scope 3: Forbruk av varer og tjenester

⁴ Utgangår: 2019

Den oppnådde reduksjonen i direkte utslipp skyldes i hovedsak overgang fra olje og elektrisitet til fjernvarme, samt en nedgang i energiforbruk som følge av energieffektiviseringstiltak. Videre har reduksjon i bruk av anestesigassen desfluran gitt ytterligere utslippsreduksjoner.

Miljøpåvirkningen fra transport har oppmerksomhet i Oslo universitetssykehus HF og andelen utslippsfrie kjøretøy er i dag på 57 prosent som er den høyeste andel i Helse Sør-Øst RHF. Dette er ikke medregnet ambulanser, men Oslo universitetssykehus HF anskaffet Norges første elektriske akuttbil og i dag er samtlige akuttbiler elektriske. Videre er Prehospital klinikk i gang med å teste ut en elektrisk hvit ambulanse for sykefrakt.

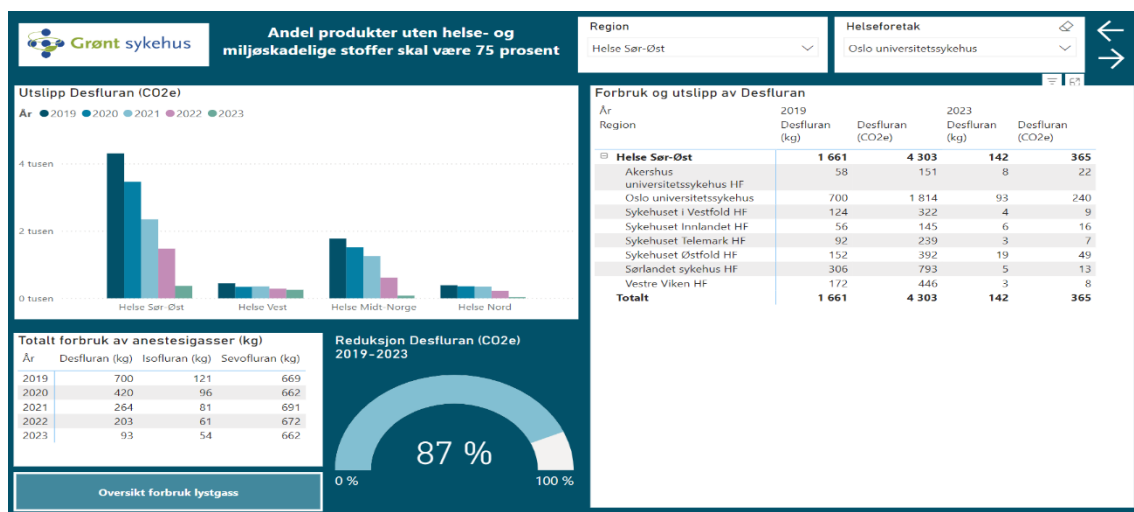
Antall flyreiser i spesialisthelsetjenesten skal reduseres med 40 % innen 2030. Oslo universitetssykehus HF har redusert antall flyreiser med 20 % siden 2019. Reduksjonen skyldes pandemien og antall flyreiser har økt siden da.

5.2 Redusere energiforbruket med 20 %

Oslo universitetssykehus HF har redusert energiforbruket med 5,2 % siden 2019. Dette skyldes økt bevissthet på energibruk, energieffektiviseringstiltak og energigjenvinning. Energisparekontrakten⁵ mellom Oslo universitetssykehus, Caverion og GK vil sikre betydelige reduksjoner i energiforbruk i årene framover og bidra til at Oslo universitetssykehus HF når 20 % målet innen 2030.

5.3 Andel produkter uten helseskadelige stoffer skal være 75 %

Målet omhandler i dag anestesigasser og vil bli utvidet til flere produkter når datagrunnlaget for spesialisthelsetjenesten er klart.

Gassen desfluran er den mest klimabelastende anestesigassen med en CO₂-ekvivalent på hele 2540 per 1 kg gass. Akuttklinikken⁶ satte seg mål om å redusere bruken av desfluran med 80 % innen 2026. Klinikken gjennomførte tiltak som konvertering til andre mindre miljøskadelige anestesigasser, andre metoder for generell anestesi og bruk av teknologi (gassopsamling). Høsten 2023 ble desfluran

⁵ [Oslo universitetssykehus med Norges største energisparekontrakt - ITBaktuelt \(custompublish.com\)](https://www.oslo-uh.no/nyheter/2023/oslo-universitetssykehus-med-norges-storste-energisparkontrakt-itbaktuelt-custompublish.com)

⁶ [Redusert bruk av anestesigass fra sykehusene gir miljøgevinst - Helse Sør-Øst RHF \(helse-sorost.no\)](https://www.helse-sor-ost.no/nyheter/2023/redusert-bruk-av-anestesigass-fra-sykehusene-gir-miljogevinst-helse-sor-ost-rhf)

faset ut ved Ullevål og brukes nå kun når det anses nødvendig ved sykehuset. Tiltakene har redusert forbruket ved sykehuset med 87 % siden 2019 og Akuttklinikkenes mål er nådd.

5.4 Redusere matsvinn med 50 %

Spesialisthelsetjenesten har mål om å redusere spiselig mat som går til spille (matsvinn) med 50 %. Spesialisthelsetjenesten har redusert matsvinn med 8 % siden 2019. Måloppnåelse måles i mengde matavfall (tonn) og vi ser både økning og reduksjon blant helseforetakene. Ved Oslo universitetssykehus HF har mengde matavfall økt med 57 tonn siden 2019. Økningen skyldes i hovedsak forbedret kildesortering av matavfall ved postkjøkkenene på Ullevål, Dikemark, SSE og kantine (fra matproduksjon).

5.5 Andel polikliniske konsultasjoner over video og telefon skal være minimum 20 %

Ved Oslo universitetssykehus HF er andelen på 8,8 %.

5.6 Miljøbevisste medarbeidere i alle enheter

Spesialisthelsetjenesten har som mål at andel ansatte som svarer at det arbeides godt med ytre miljø i helseforetaket skal være 90 %. Status ved Oslo universitetssykehus HF er 68 %, lavere enn gjennomsnittet i Helse Sør-Øst på 74,5 %.

6. Pågående prosjekter og forbedringsarbeid

6.1 Nye OUS – Breeam Very good

Oslo universitetssykehus HF vil oppnå miljøgevinster gjennom overgangen til nye moderne bygg. Nye Aker sykehus og Nye Rikshospitalet skal bygges som passivhus og miljøsertifiseres med Breeam med mål om «very good».

6.2 Energi – intensjonsavtale om medeierskap i varme/kjølesentral

Oslo universitetssykehus HF og Hafslund Oslo Celsio (Celsio) har signert intensjonsavtale om etablering av felles eiet selskap som skal eie og drifte termisk energianlegg for Nye Rikshospitalet og Nye Aker sykehus. Samarbeidet vil kunne gi betydelige miljømessige- og økonomiske gevinster, samt store samfunnsmessige muligheter i et byutviklingsperspektiv. Arbeidet med å kvalitetssikre business case og endelig løsning pågår, og resultater av dette med forslag til konklusjon vil legges frem for styret når ferdigstilt.

6.3 Energi – øvrige initiativer

Det utredes videre konkrete bærekraftsinitiativer rundt energitermisk infrastruktur for eksisterende og fremtidige bygg. Dette gjelder fortrinnsvis forretningsmodeller rundt bygningsintegrert solenergiproduksjon og tilknytning mot fleksibilitetsmarkedet innen frekvensregulering.

6.4 Plantebasert pasientmat

Oslo universitetssykehus HF er en stor produsent av måltider og er ansvarlig for helsefremmende kosthold for alle pasienter. Etter målrettede tiltak har produksjonskjøkkene redusert årlig kjøttforbruk med 3,5 tonn.

6.5 Kampanje – Tøm lommene

Hvert år må store mengder tekstiler kasseres fordi penner og andre gjenstander ødelegger tekstilene under vask ved eksternt vaskeri. Oslo universitetssykehus HF har derfor gjennomført en holdningskampanje⁷ for å oppfordre ansatte til å tømme lommene før de leverer tekstilene til vask.

6.6 Avfall og materialgjenvinning

Total mengde avfall (ca. 5000 tonn) har vært tilnærmet uendret siden 2019. Avfall til forbrenning (restavfall ca. 3000 tonn og smitteavfall ca. 1000 tonn) og papp/papir til materialgjenvinning (ca. 600 tonn) utgjør de største definerte avfallsfraksjonene. I 2023 ble 964 tonn⁸ avfall sendt til materialgjenvinning.

De største forbedringene innen materialgjenvinning gjelder utsortering av matavfall som har økt med 57 tonn siden 2019. Ellers er det gjort forbedringer i kildesortering av papp og papir og husholdningsglass og metall (Dikemark, SSE og Gaustad). Det er potensial for økt materialgjenvinning, blant annet når det gjelder husholdningsglass og metall og plastemballasje. Materialgjenvinning av plastemballasje generelt, og fra sykehus spesielt, har lenge vært utfordrende av ulike grunner. Blant annet lav etterspørsel etter brukt plast som råstoff/innsatsfaktor i ny plast, lav kjennskap blant innsamlere om plast fra sykehus, samt bekymring for kontaminert plastavfall fra sykehus.

6.7 Plastsmart sykehus – Mepex Consult as og Oslo universitetssykehus HF

Mepex har i samarbeid med Oslo universitetssykehus sett på tiltak for å redusere unødvendig plastbruk og potensial for økt materialgjenvinning av plastavfall. Blant annet ble det vist at ca. 60 %⁹ av restavfallet består av engangspplast, blant annet engangshansker¹⁰ og engangsvarmejakker¹¹. Prosjektet ble finansiert med midler fra Handelens miljøfond og rapporten ble lansert på Arendalsuka i 2023.

Rapporten har bidratt til et økt fokus i Spesialisthelsetjenesten på bruk av engangsprodukter ved sykehus og hvorvidt flergangsprodukter- og utstyr i en del tilfeller kan være et bedre alternativ både miljømessig og økonomisk.

6.8 Plastsmart hanskebruk – Mepex Consult, Oslo universitetssykehus HF, Helse Sør-Øst RHF og FHI

Helse Sør-Øst RHF, Folkehelseinstituttet, Mepex Consult as og Oslo universitetssykehus HF har fått innvilget midler fra Handelens miljøfond med mål om å redusere unødvendig bruk av undersøkeshansker ved avdelingene som deltar og utarbeide kommunikasjonsiltak som kan benyttes av andre.

6.9 Engangsvarmejakke versus flergangs – NORSUS og Oslo universitetssykehus HF

Norsk institutt for bærekraftsforskning (NORSUS) har fått innvilget midler for å undersøke de miljømessige, sosiale og kostnadmessige implikasjonene ved bruk av

---

⁷ [Antall kulepenner i lommene har gått ned! \(ous-hf.no\)](https://ous-hf.no)

⁸ Papp og papir, glass- og metall, EE avfall, matavfall og plast

⁹ Tallgrunnlag basert på plukkanalyse av ca. 200 kg restavfall fra operasjon, intensiv og akuttinntak

¹⁰ 160 tonn engangshansker i 2020 (innkjøpstall)

¹¹ Estimert mengde avfall fra bruk av engangsvarmejakker er ca. 12 tonn i året

engangsvarmejakker versus flergangsvarmejakker. Studien gjennomføres i samarbeid med Oslo universitetssykehus HF.

6.10 Digital markeds plass for internt ombruk av møbler – mulig pilotprosjekt

Oslo universitetssykehus HF har dialog med Loopfront om mulig pilotprosjekt hvor en digital markeds plass for internt ombruk av møbler og inventar skal testes ut. Mer ombruk av brukte møbler og inventar ved sykehuset vil kunne gi både miljømessige og økonomiske besparelser.

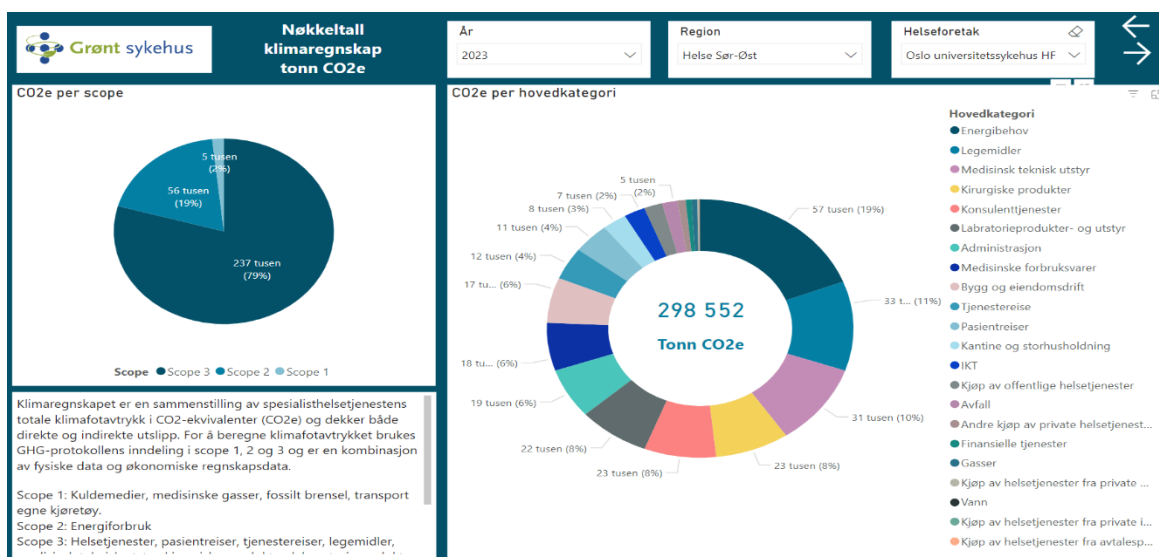
6.11 Plast til materialgjenvinning – leverandørsamarbeid Norsk gjenvinning og Oslo universitetssykehus HF

I samarbeid med Norsk Gjenvinning, Plastretur og PolymerTrade as skal Oslo universitetssykehus HF starte med utsortering av blandet plastemballasje (myk- og hard plast). Tiltaket gjennomføres innenfor eksisterende rammeavtale og er forventet å kunne gi både miljømessige og økonomiske gevinster. Det er planlagt en gradvis utrulling med oppstart i juni. Dersom tiltaket lykkes vil mengde avfall sendt til materialgjenvinning ved Oslo universitetssykehus HF økes betraktelig. Sykehuset kan da bli første av helseforetakene i regionen til å få til dette.

7. Videre arbeid

Spesialisthelsetjenestens klimaregnskap for 2023 inkluderte for første gang indirekte utslipp (scope 3) fra forbruk av varer og tjenester. Tallgrunlaget er utarbeidet av AsplanViak.

Figuren viser totale utslipp ved Oslo universitetssykehus HF når indirekte utslipp (scope 3) fra forbruk av varer og tjenester inkluderes i klimaregnskapet. Som forventet øker total mengde utslipp betraktelig, fra 69 917 tonn CO₂e direkte utslipp (scope 1 og 2) til 298 552 tonn utslipp (direkte og indirekte). Prosentvis viser figuren at de indirekte utslippene utgjør 79 % og energiforbruk 19 %. Fordelingen er i hovedsak lik for Spesialisthelsetjenesten generelt.

I tråd med Norges forpliktelser ved klimatoppmøtet i Glasgow har Helsedirektoratet utarbeidet forslag til «Veikart mot en bærekraftig, lavutslipps helse- og omsorgstjeneste». Forslaget er på høring og trekker blant annet fram bygg og energi, sirkulærøkonomi og avfall, forbruk av varer og tjenester og digitalisering som innsatsområder.

Oslo universitetssykehus HF ble nylig orientert om at Spesialisthelsetjenestens klima- og miljømål er revidert¹² og nå inkluderer to nye mål:

- Bærekraftig skjøtsel av uteområder
- Redusere unødvendig forbruk, øke ombruk og materialgjenvinning

7. Utslippsbaner – oppdrag og bestillerdokument 2024

Annen oppgave 2024	Klinikk	Stab
Helseforetaket skal bidra i det regionale helseforetakets arbeid med å utarbeide en oversikt over utslippsbaner for hvordan ulike tiltak vil påvirke framtidig samlet CO2-utslipp for spesialisthelsetjenesten.	Alle	OSS

De fire regionale helseforetakene vil i 2024 samarbeide om å utarbeide en felles metodikk for utslippsbaner for helseforetakene. Utslippsbanene skal bidra til å illustrere hvordan enkelttiltak kan bidra til å redusere utslipp fram mot 2030, og på sikt mot 2025. Flere av tiltakene i «Veikart mot bærekraftig, lavutslipps helse- og omsorgstjeneste» vil kunne benyttes i arbeidet med utslippsreduksjoner.

Oslo universitetssykehus HF vil bidra i dette arbeidet ved behov og rapportere på status i Årlig melding 2025.

---

¹² RHF AD-møte 23. april 2024